

MINISTERSTWO RODZINY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
DEPARTAMENT POLITYKI RODZINNEJ

*ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa, tel. +48 22 461-15-70, fax +48 22 461-15-71
www.gov.pl/rodzina; E-Mail: info@mriips.gov.pl*

Warszawa, dnia 24 września 2021 r.

DSR-II.0171.1.2021.AB

Pan
Paweł Maczyński
Przewodniczący
Polskiej Federacja Związkowej
Pracowników Socjalnych
i Pomocy Społecznej

Odpowiadając na wniosek z dnia 13 września 2021 r., znak: PFZ/W/364/2021, o udzielenie informacji w trybie ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, przekazuję uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw zgłoszone, w ramach konsultacji, przez organizacje społeczne, inne zainteresowane podmioty albo instytucje, a także dodatkowo, w ramach opiniowania, przez organizacje związkowe.

Olgierd Podgórski
Dyrektor Departamentu Polityki Rodzinnej

/-podpisano cyfrowo/

Warszawa, 4 sierpnia 2021 roku

OPZZ/SK/389/2021

Pani
Marlena Małag
Minister Rodziny i Polityki Społecznej

Dot. pisma z dnia 30 czerwca 2021 r. o numerze DSR-II.0210.1.7.2021.AB, w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw.

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych zgłasza następujące uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw (numer z wykazu UD220):

1) Wpływ na rynek pracy.

Projektodawca w OSR zakłada, że wprowadzone zmiany nie będą miały wpływu na rynek pracy. Tymczasem, według podawanego przez MRiPS - stanu na koniec 2019 r. – za obsługę programu Rodzina 500 plus odpowiadało 11934 pracowników zatrudnionych głównie na umowie o pracę. Projektodawca nie uwzględnia więc kosztów związanych z koniecznością zwolnienia z pracy osób dotychczas realizujących ww. zadanie w gminach. W przypadku ich zwolnienia, ostrożnie szacowany koszt wypłaty samego zasiłku dla osób bezrobotnych wyniesie miesięcznie ok. 12 mln złotych, co daje łączną kwotę 72 mln w ciągu 6 miesięcy podstawowego czasu korzystania z zasiłku. Ponadto należy uwzględnić kwoty wypłaconych odpraw oraz zasądzonych odszkodowań dla pracowników, a także długofalowe koszty pomocy, np. społecznej dla rodzin ww. osób, jeśli pozbawione zostaną one dotychczasowych źródeł dochodu. Ustawodawca nie wprowadza żadnych uregulowań, które pozwoliłyby ograniczyć negatywne skutki redukcji etatów lub im zapobiec. Należy przy tym zauważyć, że od 2016 r. to rząd powierzył samorządom

(JST) ww. zadanie, a obecnie ten sam rząd pomija fakt, iż jednostki te, by wywiązać się z zadania, zatrudniły dodatkowych pracowników, często nakłaniając ich na przejście do obsługi programu Rodzina 500 plus jako pracy stabilnej i pewnej. Elementarną zasadą w takim przypadku byłoby przyjęcie przez rząd podstawowej odpowiedzialności za los tych pracowników, którzy obecnie są niezauważani, a to oni właśnie i ich rodziny poniosą najszybciej skutki projektowanych zmian. W związku z powyższym proponujemy rezygnację z dalszego procedowania projektu bądź ostatecznie wprowadzenie przepisów ograniczających skutki zwolnień w JST.

2) Zmiana podmiotu realizującego zadanie.

Powierzenie realizacji obsługi świadczenia wychowawczego Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) oraz ograniczenie przyjmowania wniosków, prowadzenia postępowań i wypłat z programu Rodzina 500 plus wyłącznie do formy elektronicznej, w naszej ocenie w istotny sposób ograniczą dostęp wnioskodawców do świadczenia, co w rezultacie może przyczynić się do wykluczenia rodzin z oferowanej pomocy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych dysponuje w Polsce 322 jednostkami (w 2019 r. - 43 oddziałami, 209 inspektoratami i 70 biurami terenowymi), przy bazie ok. 2,5 tys. ośrodków pomocy społecznej – nie sposób więc nie zauważyć, iż dostępność dla obywateli rozumiana jako możliwość szybkiego (sprawnego) i nieoddalonego od miejsca zamieszkania, skontaktowania się z urzędnikiem oraz załatwienia sprawy – będzie poważnie ograniczona. Powyższego nie zmienia nawet fakt, iż w projekcie ustawy założono realizację zadania wyłącznie z wykorzystaniem środków elektronicznych (platform internetowych). W okresie zasiłkowym 2019/2020 – 31.5% wszystkich wniosków o świadczenie wychowawcze, została złożona drogą tradycyjną (papierową). Z tej formy wystąpienia o świadczenie dla dzieci, korzystali w dużej mierze odbiorcy wrażliwi, a więc rodziny ubogie, z mniejszych ośrodków miejskich lub wsi, a także rodziny wykluczone cyfrowo (bez dostępu do komputera lub Internetu). Projektodawcy planującemu oszczędności w zakresie kosztów obsługi zadania, nie powinno umknąć, iż to właśnie te rodziny, szczególnie narażone na skutki wykluczenia, staną się głównie „ofiarami” ograniczonej dostępności i stworzonych barier w możliwości np. tradycyjnego złożenia wniosku, uzupełniania braków w postępowaniu, a także znacznego oddalenia ich miejsca zamieszkania od jednostki ZUS, w której będzie istniała możliwość kontaktu z urzędnikiem. W tym kontekście należy zauważyć, że projektodawca nie wskazuje jakichkolwiek wiarygodnych źródeł, wskazujących na odwrócenie trendu wykluczenia cyfrowego ww. rodzin, a także sam pośrednio uznaje wagę ww. problemu i ryzyka, wskazując jednak na konieczność zorganizowania stacjonarnych punktów informacyjnych dla zainteresowanych rodzin. Punkty te miałyby być umieszczone również w ośrodkach pomocy społecznej, które dotąd realizowały zadanie. Potwierdzenie dla prawdziwości naszych zastrzeżeń w tym

przedmiocie odnaleźć można m.in. w raporcie pt. „Wykluczenie cyfrowe pandemii. Dostęp oraz korzystanie z Internetu i komputera w wybranych grupach społecznych” (Federacja Konsumentów, 2021), w którym m.in. stwierdzono, że „Najbardziej narażone na wykluczenie cyfrowe są gospodarstwa domowe o najniższych dochodach (poniżej 2500 zł netto)”.

Dodatkowo negatywnie oceniamy powierzenie kolejnego zadania pracownikom ZUS. Należy przypomnieć, że Zakład był jedną z głównych instytucji publicznych, które współtworzyły i realizowały Tarczę Antykryzysową. Pracownicy ZUS w tym trudnym dla naszego kraju czasie zostali obciążeni dodatkowymi obowiązkami, pracując w godzinach nadliczbowych i w weekendy. Dla wielu z nich praca w ZUS stała się bardzo stresująca i obciążająca fizycznie oraz psychicznie. W naszej ocenie urealnienia wymaga liczba pracowników Zakładu oraz konieczne jest podjęcie działań mających na celu poprawę sytuacji bytowej zatrudnionych.

3) Zmiana sposobu składania wniosku o świadczenie wychowawcze oraz prowadzenia postępowań w sprawie wypłaty świadczenia.

Projektodawca nie przedstawił żadnych danych dotyczących struktury świadczeniobiorców programu Rodzina 500 plus, ale już w samym uzasadnieniu twierdzi się, że „Osoby pobierające świadczenie wychowawcze stanowią grupę aktywną zawodowo, posługującą się urządzeniami mobilnymi, osoby wykluczone cyfrowo stanowią niewielki odsetek”. Projektodawca nie tylko nie wskazuje źródła ww. informacji, ale także wydaje się, że zaprzeczeniem powyższego są dane samego projektodawcy, wskazujące, że ponad 1/3 wniosków była dotąd składana wyłącznie tradycyjnie (papierowo).

Przedstawione przez projektodawcę uzasadnienie dla składania wniosków o świadczenie wyłącznie w formie elektronicznej w związku z potrzebą zapobiegania COVID-19, wydaje się błędne i przesadzone. Wnioskujący jest bowiem tak samo narażony na zakażenie przy kontakcie z pracownikiem ZUS lub placówki pocztowej, co zakłada projektodawca dla osób dotychczas składających wnioski w formie tradycyjnej. Ponadto wskazane koszty związane z wysyłaniem papierowego wniosku listownie zostaną zastąpione - po stronie odbiorców - kosztami przyjazdu do placówki ZUS lub pocztowej w celu: złożenia wniosku, sprawdzenia rozstrzygnięcia, ewentualnie dostarczenia brakujących dokumentów.

4) Koszty obsługi świadczenia wychowawczego.

Przedstawione w uzasadnieniu do zmiany ustawy (zaoszczędzone) koszty obsługi po zmianie realizatora programu nie uwzględniają szeregu danych mających wpływ na wysokość tych kosztów, tj. m.in.: kwot nienależnie pobranych świadczeń, kwot wypłaconych osobom nie posiadającym już prawa do świadczenia np.

cudzoziemcom posiadającym kartę pobytu. Ustawodawca, w uzasadnieniu do projektu, jak również w Ocenie Skutków Regulacji (OSR), nie przedstawia lub pomija szereg istotnych danych dotyczących zwiększonych wydatków po stronie budżetu związanych z koniecznością obsługi świadczeń nienależnie pobranych, jak też w sytuacji, gdy przepisy zmodyfikowano w ten sposób, że dane świadczenie nie będzie już dochodzone w ww. trybie, co również obciąży ten budżet. Na marginesie wskazujemy, że pomimo złożenia wniosku o udostępnienie informacji publicznej, w którym wnosimy o przedstawienie ww. danych z lat ubiegłych – informacji powyższej dotychczas nie uzyskaliśmy, co może wskazywać, że albo resort nie chce ich udostępnić, albo ich nie posiada, co tym bardziej stawia pod znakiem zapytania rzetelność przedstawianego wyliczenia dotyczącego szacowanych oszczędności w obsłudze świadczenia.

5) Zmiana konstrukcji prawnej świadczenia wychowawczego oraz instytucji przyznającej to świadczenie w świetle prawa Unii Europejskiej o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

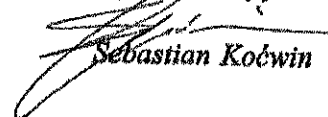
Należy zauważyć, że przywołane w uzasadnieniu do zmiany ustawy - przepisy prawa UE obowiązywały już w 2016 r. tj. od chwili wejścia w życie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Dziwi zatem fakt, że MRIPS do tej pory nie wprowadziło tych zmian, by poprawić sytuację osób oczekujących na rozstrzygnięcie w sprawie przyznania świadczenia wychowawczego przez Wojewodę. Istotnie proponowane zmiany w znaczący sposób przyspieszają procedury przyznawania świadczenia, ograniczają biurokrację, ale z powodzeniem mogłyby być wprowadzone w życie już od 2016 r. Należy podkreślić, że przyznawanie świadczenia przed ustaleniem, czy zachodzi koordynacja, wiąże się jednak z ryzykiem powstania nienależnie pobranych świadczeń. Projektodawca również w tym punkcie nie podaje w uzasadnieniu, jak w okresie od 2016 r. do 2021 r. kształtowała się kwota nienależnie pobranych świadczeń w związku z wystąpieniem pierwszeństwa innego kraju niż Rzeczypospolita Polska? W tym punkcie należy również odnieść się do sytuacji cudzoziemców spoza krajów UE, korzystających z ww. świadczenia. Zarówno w proponowanych zmianach do ustawy, jak i w uzasadnieniu, pomysłodawca nie przedstawił procedury przyznawania SW osobom z kartami pobytu i decyzją Wojewody lub innego organu o zgodzie na podjęcie pracy na terytorium RP. Zgodnie z proponowanymi zapisami w art. 18 ust. 1a ustawy, przy braku zgłoszenia zmian mających wpływ na prawo do świadczenia „prawo do świadczenia wychowawczego jest ustalane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z urzędu, bez zgody strony, na kolejny okres, o którym mowa w ust. 1.”. Zakładając, że wnioski tej grupy cudzoziemców będą rozpatrywane na tych samych zasadach co innych wnioskodawców, istnieje duże prawdopodobieństwo wypłaty SW osobom nie

przebywającym już na terenie RP (traktowanie Polski jako kraju tranzytowego) lub osobom nie mającym prawa do tego pobytu. Również koszty związane z opisanymi mechanizmami, które projektodawca zamierza wprowadzić, nie zostały uwzględnione w OSR.

6) Skrócenie okresu, za który dochodzi się zwrotu nienależnie pobranych świadczeń.

Skrócenie okresu zidentyfikowania nienależnie pobranych świadczeń z 10 do 2 lat wydaje się niezrozumiałe, gdyż świadomie pozbawia Skarb Państwa możliwości odzyskiwania środków publicznych. Sytuacje, gdy wnioskodawcy nie zgłaszają zmian mających wpływ na prawo do świadczenia wychowawczego, ale w myśl obowiązujących przepisów nie powinni otrzymywać świadczenia wychowawczego, stanowią istotny odsetek przyznawanych świadczeń. Obecnie organy właściwe prowadzą postępowania o nienależnie pobrane świadczenia nawet z okresów świadczeniowych obejmujących okres zasiłkowy 2016/2017 i w ten sposób odzyskują środki publiczne. Proponowana zmiana, choć niewątpliwie stanowi ułatwienie dla nowego realizatora, który w praktyce nie będzie musiał wydawać decyzji o świadczeniu nienależnie pobranym, całkowicie pomija element dbałości o środki publiczne. W tym punkcie należy zwrócić również uwagę na nowe zapisy art. 25 ust. 10 komentowanej ustawy w brzmieniu nadanym niniejszym projektem. Zastosowanie w tym zakresie art. 84 ust. 8a – 8e ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U z 2021 poz. 423, 432 i 619), spowoduje naszym zdaniem ograniczenie wpływów do budżetu państwa z tytułu odsetek od nienależnie pobranych świadczeń. Do tej pory odsetki od nienależnie pobranych świadczeń były naliczane do dnia całkowitej spłaty zadłużenia. Nowe rozwiązania wstrzymują naliczanie odsetek ustawowych z chwilą złożenia przez wnioskodawcę wniosku o rozłożenie należności na raty lub odroczenie płatności. Ponadto nienależnie pobrane świadczenia rozłożone na raty lub z odroczoną płatnością nie podlegają potrąceniu z bieżąco wypłacanych świadczeń.

Wiceprzewodniczący OPZZ

Sebastian Koćwin

Podkarpackie Forum Pomocy Społecznej
przy FRDL Podkarpackim Ośrodku Samorządu Terytorialnego

Rzeszów, dnia 9.07.2021r.

Szanowny Pan
Mateusz Morawiecki
Prezes Rady Ministrów

Szanowny Panie Premierze,

w imieniu członków Podkarpackiego Forum Pomocy Społecznej składamy na Pana ręce **PETYCJĘ** w związku z procedowanymi założeniami ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw (UD220) i zwracamy się do Pana z apelem o przeanalizowanie i uwzględnienie następujących argumentów, przemawiających za odstąpieniem od zakładanych zmian:

1. Proponowane rozwiązanie, polegające w szczególności na powierzeniu postępowań w sprawie świadczenia wychowawczego (500+) Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, może niekorzystnie wpłynąć na **dostępność w/w wsparcia dla samych rodzin**. Liczba ośrodków pomocy społecznej w Polsce liczy ok. 2,5 tys., natomiast Zakład Ubezpieczeń Społecznych dysponuje w Polsce 322 jednostkami (w 2019r.- 43 oddziałami, 209 inspektoratami i 70 biurami terenowymi). Jednostki ZUS są najczęściej oddalone od miejsca zamieszkania wnioskodawców, co w znaczący sposób może utrudnić osobom kontakt z jednostką w załatwieniu sprawy. Miasta/gminy realizując zadanie poprzez m.in. ośrodki pomocy społecznej zapewniały i zapewniają mieszkańcom łatwy, szybki, sprawny dostęp, blisko miejsca zamieszkania, jak również możliwość skontaktowania się z urzędnikiem oraz załatwienia sprawy bez zbędnej zwłoki. W przypadku przejęcia zadania dotyczącego świadczenia wychowawczego przez ZUS będzie to znacznie ograniczone. Kontakt z oddziałem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jest w chwili obecnej bardzo ograniczony. Korzystając z infolinii, bardzo trudno jest się połączyć z pracownikami ZUS i uzyskać stosowne informacje. Ponadto, nie zmienia nawet sytuacji fakt, iż w założeniu do ustawy zapowiedziano realizację programu wyłącznie z wykorzystaniem środków elektronicznych (platform internetowych). Większość osób korzysta już z systemów informatycznych, aby złożyć wniosek. Aczkolwiek nadal są osoby, które składają wnioski o świadczenie wychowawcze drogą tradycyjną (papierową). Wielokrotnie zdarzają się osoby, które były zachęcane przez pracowników do składania wniosku drogą elektroniczną, jednak składały wnioski w sposób tradycyjny, w formie papierowej, m.in. ze względu na brak dostępu

Podkarpackie Forum Pomocy Społecznej
przy FRDL Podkarpackim Ośrodku Samorządu Terytorialnego

do komputera, czy też konieczność pomocy ze strony pracownika przy wypełnieniu wniosku. Z takiej formy wystąpienia o świadczenie dla dzieci korzystały w dużej mierze odbiorcy wrażliwi, a więc rodziny ubogie, z mniejszych miejscowości, a także rodziny wykluczone cyfrowo (bez dostępu do komputera lub internetu). W związku z powyższym byłoby to krzywdzące dla dzieci, na które rodzice nie mogliby złożyć wniosków, a jednocześnie uzyskać wsparcia finansowego, które jest niezbędne do ich funkcjonowania. Planując oszczędności w zakresie kosztów obsługi Programu, Projektodawcy nie powinno umknąć, iż to właśnie te rodziny, szczególnie narażone na skutki wykluczenia, wymagające wsparcia, staną się głównie „ofiarami” ograniczonej dostępności i stworzonych barier w możliwości np. tradycyjnego złożenia wniosku, uzupełnienia braków w postępowaniu, a także znacznego oddalenia ich miejsca zamieszkania od jednostki ZUS, w której będzie istniała szansa na kontakt z urzędnikiem. Ustawa z dnia 19.07.2019r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami zobowiązuje organy administracji do zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz, co ważne, informacyjno- komunikacyjnej. Wskazuje również bariery, czyli przeszkody lub ograniczenia architektoniczne, cyfrowe lub informacyjno- komunikacyjne, które uniemożliwiają lub utrudniają osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Wobec powyższych zapisów przyjętych przepisów, mających na celu chronić grupę osób ze szczególnymi potrzebami, propozycja składania wniosków o świadczenie w ZUS jedynie w formie elektronicznej stoi w oczywistej sprzeczności z przyjętymi już regulacjami.

2. Przejęcie zadań realizowanych w samorządach przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych spowoduje konieczność zwolnienia z pracy osób dotychczas realizujących ww. zadanie w gminach. Zadania dotyczące ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci samorządy realizują od 2016r., na początku świadczenie na pierwsze dziecko przyznawane było z uwzględnieniem kryterium dochodowego. Wiązało się to ze szczegółową weryfikacją wniosków oraz dochodów rodzin. Pięcioletnie doświadczenie w realizacji zadania przyczynia się do sprawnego, szybkiego rozpatrywania wniosków przez wykwalifikowanych pracowników, których teraz będzie trzeba zwolnić. Zwolnienie będzie skutkowało wypłatą odpraw, zasiłków dla bezrobotnych, być może odszkodowań. Powyższe działania mogą prowadzić do zwiększenia bezrobocia w skali kraju, załamania psychicznych zwalnianych osób, a także długofalowych kosztów pomocy np. społecznej dla rodzin ww. osób, jeśli pozbawione zostaną one dotychczasowych źródeł dochodu. Samorządy niejednokrotnie zgłaszały potrzebę, aby świadczenie przyznawać do 18r. ż., bez konieczności składania co roku nowych wniosków i produkowania niepotrzebnie dodatkowych dokumentów (w szczególności kiedy świadczenie jest przyznawane bez względu na dochód wnioskodawcy). Koszt obsługi świadczenia wychowawczego również zmniejszył się i obecnie wynosi 0,85 %.

Projektodawca (MRIPS), przyjmując również koszt obsługi jako 0,1 % kwoty przeznaczonej na wypłatę świadczeń wychowawczych, zdaje się nie dostrzegać, że nawet po zakładanych

Podkarpackie Forum Pomocy Społecznej
przy FRDL Podkarpackim Ośrodku Samorządu Terytorialnego

zmianach legislacyjnych, zarówno prowadzenie dotychczasowych postępowań, jak też nowych, rodzić będzie znacznie wyższe koszty związane m.in. z przyznawaniem świadczeń w formie rzeczowej, przeprowadzaniem wywiadami środowiskowymi w celu weryfikacji uprawnień do świadczenia 500+, wszczynanymi postępowaniami wyjaśniającymi w związku z weryfikacją uprawnień do świadczenia, np. w zakresie rodzica faktycznie sprawującego opiekę nad dzieckiem lub w sprawie świadczeń nienależnie pobranych. Do tego należałoby uwzględnić również postępowania odwoławcze, egzekucyjne i dotyczące ulg w spłacie należności. O wszystkich ww. kosztach projektodawca nie wspomina w założeniach do nowelizacji, a mają one znaczenie dla realnego określenia finansowych skutków zmian. Jednocześnie należy podkreślić, że program zakładał koordynację świadczeń, współpraca jest z Wojewodą na terenie naszego województwa układa i układała się bardzo dobrze. Zakładać należy, że również tam są zatrudnione osoby, które mogą stracić pracę.

Proponowane zmiany, w momencie gdy, zadania są realizowane sprawnie przez wykwalifikowanych pracowników, bez podjęcia konsultacji z samorządami, są niezrozumiałe i krzywdzące zarówno dla realizatorów, jak i dla wnioskodawców.

Proponowane zmiany wprost podważać mogą zasadność, celowość i gospodarność dotychczasowych wydatków z budżetu państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego, poniesionych na stworzenie i utrzymanie infrastruktury służącej realizacji Programu (zakup licencji informatycznych, wyposażenia, przystosowanie pomieszczeń, szkolenia pracowników etc.). Należy zwrócić uwagę, że efektywność realizacji ww. zadania przez jest nie była dotychczas podważana przez rządzących, a wręcz przeciwnie, kolejni ministrowie rodziny wyrażali wdzięczność za sprawną i płynną obsługę wypłaty świadczenia, szczególnie w okresach przedświątecznych. Tym bardziej niezrozumiałe dla samorządów jest przekazanie zadania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, argumentowane m.in. niską efektywnością realizacji zadania przez samorządy. Skoro zadanie jest realizowane na bieżąco, sprawnie, bez zbędnej zwłoki, dziwi używanie w dotychczasowej debacie dotyczącej zmiany realizatora tego świadczenia, społecznie szkodliwego i niesprawiedliwego argumentu, wręcz krzywdzącego dla samorządów, mówiącego o niskiej efektywności działania w tym zakresie.

3. Przyznawanie świadczenia wychowawczego bez okresu zasiłkowego niesie ze sobą duże zagrożenie. Aktualnie okres świadczeniowy trwa 12 m-cy. W skali roku świadczenie wychowawcze na jedno dziecko wynosi łącznie 6 tysięcy złotych. Przyznanie uprawnienia do świadczenia wychowawczego rodzi względem osoby pobierającej obowiązek zgłaszania każdej sytuacji, mającej wpływ na prawo do świadczenia, choć w praktyce większość klientów tego nie dopełnia. Konieczność składania wniosku co roku, na nowy okres zasiłkowy, wymusza podanie w nim aktualnych danych. Jednostki samorządu terytorialnego podczas weryfikacji wniosku mają możliwość ustalenia aktualnego stanu faktycznego (ewentualnych sytuacji, w efekcie których orzeka się zwrot świadczeń, wraz

Podkarpackie Forum Pomocy Społecznej
przy FRDL Podkarpackim Ośrodku Samorządu Terytorialnego

z odsetkami ustawowymi). Przyznanie prawa do świadczenia bez okresu zasiłkowego mogłoby skutkować zwrotem takich świadczeń w bardzo wysokich kwotach, co stanowić może ogromne obciążenie finansowe, a w praktyce duże zagrożenie dla stabilności finansowej rodzin, względem których orzeczono zwrot świadczeń za dłuższy okres.

Biorąc pod uwagę przedstawione powyżej argumenty, wnosimy jak na wstępie. Prosimy także o przesłanie odpowiedzi Pana Premiera na podniesione argumenty i zaprezentowane stanowisko Forum.

Podkarpackie Forum Pomocy Społecznej jest jednostką integracyjno-edukacyjno-konsultacyjną działającą przy Podkarpackim Ośrodku Samorządu Terytorialnego, który jest ośrodkiem regionalnym Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego.

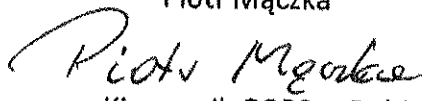
Celem działania Forum jest doskonalenie poziomu i sprawności funkcjonowania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, poprzez integrację ich przedstawicieli, wymianę doświadczeń i dobrych praktyk oraz prezentowanie opinii członków Forum wobec innych instytucji czy organizacji. Ten ostatni realizowany jest m.in. poprzez wyrażanie stanowisk w sprawie obowiązujących aktów prawnych. Podkarpackie Forum Pomocy Społecznej zrzesza obecnie 74 członków- dyrektorów i kierowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu województwa podkarpackiego.

Z wyrazami szacunku

Małgorzata Nieroda

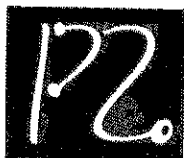

Koordynator Podkarpackiego
Forum Pomocy Społecznej

Piotr Mączka

Kierownik GOPS w Dębicy
Prezes Zarządu Podkarpackiego
Forum Pomocy Społecznej

Do wiadomości

1. Pani Marlena Małąg – Minister Rodziny i Polityki Społecznej

POROZUMIENIE ZIELONOGÓRSKIE

Federacja Związków Pracodawców Ochrony Zdrowia
65-048 Zielona Góra al. Niepodległości 16 p.10 tel./fax 0/68 325 72 97, 609 726 946; biuro.pz@op.pl

Zielona Góra, dn. 20.07.2021 r.

BFPZ/373/07/2021

Sz. P.

Marlena Maląg

Minister Rodziny

i Polityki Społecznej

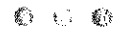
W związku z przekazaniem do konsultacji społecznych **projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw** Federacja Związków Pracodawców Ochrony Zdrowia „Porozumienie Zielonogórskie” nie zgłasza uwag.

Z poważaniem

Tomasz Zieliński

Wiceprezes Federacji PZ

/dokument podpisany elektronicznie/

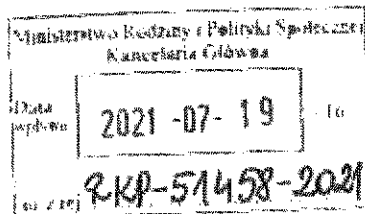
MRIPS

KG134792

Rybnik, 16 lipca 2021 r.

SZ.578.2021.MP1

Szanowna Pani,
Marlena Maląg
Minister Rodziny i Polityki Społecznej

Szanowna Pani Minister,

W załączeniu przekazuję Uchwałę nr 57/2021 z dnia 15 lipca 2021 r. Zarządu Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku w sprawie przyjęcia stanowiska do projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw.

Z poważaniem,

Przewodniczący Zarządu

Mierzyśław Kieca

UCHWAŁA NR 57/2021

**Zarządu Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego
Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku
z dnia 15 lipca 2021 r.**

w sprawie: przyjęcia stanowiska do projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw.

Na podstawie § 22 ust. 2, w związku z § 5 ust. 1 pkt. a), l) i m) Statutu Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku

**Zarząd Związku
uchwala, co następuje:**

§ 1

Przyjmuje się stanowisko do projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw, zgodnie z brzmieniem załącznika nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Stanowisko, o którym mowa w § 1 przekazuje się do Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

*Przewodniczący Zarządu
Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego
Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku*

Mieczysław Kleca

Załącznik nr 1 do uchwały nr 57/2021
Zarządu Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego
Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku
z dnia 15 lipca 2021 r.

**Stanowisko Zarządu Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego
z siedzibą w Rybniku do projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu
dzieci oraz niektórych innych ustaw**

W związku z pojawieniem się w Rządowym Centrum Legislacji projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw, w imieniu Zarządu Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku pragnę wyrazić niepokój związany z możliwymi negatywnymi konsekwencjami zaproponowanych zmian legislacyjnych mających wpływ na dostępność świadczenia, poziom szacowanych oszczędności budżetu państwa oraz zmianę organu obsługującego zadanie.

Jednostki samorządu terytorialnego do tej pory bardzo sprawnie wywiązywały się z realizacji Ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Wpłata przez gminy świadczenia wychowawczego przebiegała w sposób bardzo sprawny i zorganizowany praktycznie od początku funkcjonowania programu. Samorządy doskonale radziły sobie z realizacją świadczeń po dokonywanych zmianach w programie. Należy podkreślić, że realizacja programu „Rodzina 500+” wielokrotnie wskazywana była jako wzorcowy przykład wykonywania zadań rządowych na szczeblu samorządowym. Dlatego też zaproponowana w nowelizacji ustawy zmiana organu odpowiedzialnego za wypłatę świadczenia jest naszym zdaniem nieuzasadniona.

Zaproponowany projekt ustawy nie doprecyzowuje w jaki sposób Zakład Ubezpieczeń Społecznych będzie realizował weryfikację przyznanych świadczeń wychowawczych. Na ten moment instytucje realizujące zadania posiadają odpowiednie narzędzia oraz wykwalifikowaną kadre, aby zajmować się wypłatą oraz dochodzić roszczeń z tytułu nienależnie pobranych świadczeń. Pracownicy samorządowi posiadają wieloletnie doświadczenie w zakresie pracy w pomocy społecznej oraz doskonale znają sytuację materialną świadczeniobiorców. Znajomość środowiska oraz bezpośrednio samych świadczeniobiorców pozwala w efektywny sposób wykrywać nienależnie pobrane świadczenia. Powierzenie realizacji programu oddziałom terenowym ZUS, może doprowadzić do sytuacji nadużyć w wypłacie świadczenia wychowawczego z uwagi na złożoność realizowanych zadań, duże obciążenie

pracowników oraz brak możliwości bezpośredniej weryfikacji sytuacji materialnej świadczeniobiorców. Brak możliwości bezpośredniego dostępu do weryfikacji sytuacji materialnej świadczeniobiorców może doprowadzić do zwiększenia wydatków z budżetu państwa na realizację programu „Rodzina 500+”. Wyliczone oszczędności z tytułu proponowanych zmian nie przewidują wspomnianego faktu, a więc można wnioskować, że szacunki nie są zbyt optymistyczne.

Przewidziana zmiana podmiotu realizującego zadanie spowoduje także ograniczoną dostępność świadczenia dla mieszkańców, w szczególności małych gmin, która będzie wynikała z faktu braku oddziałów terenowych ZUS w tych gminach. Na ten moment ośrodki pomocy społecznej najczęściej realizują program „Rodzina 500+”, a jest ich w Polsce około 2500, natomiast ZUS dysponuje tylko 322 oddziałami. Składanie wniosków w formie elektronicznej również negatywnie wpłynie na realizację zadania.

Uruchomienie programu „Rodzina 500+” w 2016 roku oraz kolejne jego nowelizacje spowodowały konieczność zatrudnienia przez samorządy dodatkowych pracowników, wyposażenie stanowisk pracy oraz przeszkolenie personelu. Ponadto aby sprawnie realizować zadania związane z wdrażaniem programu samorządy dokonały szeregu wydatków z środków publicznych. W chwili obecnej samorządy dysponują odpowiednimi zasobami, systemami informatycznymi, oraz posiadają odpowiednie doświadczenie w realizacji programu. Zmiana instytucji realizującej zadanie spowodować będzie konieczność dokonania ponownie tych samych wydatków z środków publicznych (szkolenia pracowników, wyposażenie stanowisk pracy itp.). Wydatki te nie będą spełniać podstawowej zasady gospodarności ujętej w ustawie o finansach publicznych. Naszym zdaniem szacowane oszczędności z tytułu wprowadzenia zmiany nie biorą pod uwagę tych istotnych czynników, mających wpływ na ich wartość końcową.

Zmiana instytucji realizującej wypłatę świadczenia wychowawczego spowoduje dezorientację mieszkańców oraz niewykorzystanie wykwalifikowanego personelu co doprowadzi do błędów oraz opóźnień w przyznaniu i wypłacie świadczenia. Dodatkowo należy zwrócić uwagę na fakt dostępności do informacji o dziecku, na które pobierane jest świadczenie. Częste zmiany sytuacji rodzinnej związanej z faktyczną opieką nad dzieckiem oraz miejscem przebywania dziecka powodują konieczność weryfikacji osoby uprawnionej do pobierania świadczenia wychowawczego na dziecko/dzieci (przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w celu weryfikacji świadczeń, kwestia pieczy zastępczej, opieka naprzemienna, rodzina zastępcza), pracownicy ZUS nie będą w stanie

przeprowadzić takiej weryfikacji. Wykwalifikowany personel zatrudniony w gminach oraz ośrodkach pomocy społecznej, który w sposób efektywny wykonywał swoją pracę, zostanie odsunięty od wykonywanych zadań. Dodatkowo wprowadzenie zmian polegających na wykorzystaniu wyłącznie elektronicznych kanałów w procesie przyznawania, jak i wypłaty świadczenia, braku obowiązku co rocznego składania wniosku, jak i braku koordynacji będzie generowało oszczędności w obsłudze programu również w przypadku wykonywania tych zadań przez samorządy, bez konieczności zmiany podmiotu odpowiedzialnego za realizację zadania. W związku z tym zmiana podmiotu wdrażającego program w naszej opinii jest bezzasadna.

Dotychczasowa właściwość rzeczowa wynikająca z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, zgodnie z którą samorządy poprzez ośrodki pomocy społecznej realizują zadania dotyczące świadczenia wychowawczego, jest najbardziej odpowiednia. Ośrodki Pomocy Społecznej doskonale znają sytuację rodzin, którym udzielają świadczenia oraz posiadają doświadczenie w zakresie wspierania rodziny. Pozostawienie realizacji programu samorządom stwarza możliwość załatwienia wielu spraw przez świadczeniobiorców w jednej instytucji. Wypłata świadczeń przez jedną instytucję pozwala dokładniej zweryfikować zasadność takiego świadczenia.

Ponadto wprowadzony wymóg złożenia wniosku wyłącznie w formie elektronicznej dla pewnej grupy odbiorców może stanowić duże utrudnienie. Przepisy winny być tak tworzone aby były przyjazne dla obywatela, a nie tylko dla instytucji. Obecne rozwiązania prawne dają możliwość złożenia wniosku w formie papierowej.

Przeniesienie zadań związanych z realizacją programu „Rodzina 500+” do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych spowoduje konieczność redukcji zatrudnienia wśród pracowników odpowiedzialnych obecnie za wdrażanie programu. Zaproponowane zmiany w ustawie o pomocy państwa w wychowaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw zakładają przejście obsługi świadczeń przez ZUS. Nie regulując w żaden sposób ciągłości zatrudnienia osób, które na skutek tej zmiany zostaną pozbawione pracy. W związku z powyższym, w sytuacji nieuwzględnienia wyżej przedstawionej argumentacji dotyczącej bezzasadnej zmiany instytucji realizującej program „Rodzina 500+”, wnosimy o zagwarantowanie zatrudnienia dotychczasowym pracownikom JST na podstawie art. 231 Kodeksu pracy lub wyznaczenie nowych zadań statutowych dla jednostek, które będą pozbawione dotychczas wykonywanych zadań.

Ponadto, dokonując powyższych zmian projektodawca powinien wziąć pod uwagę, iż w kontekście pogarszającej się sytuacji finansowej samorządów terytorialnych, pozbawienie samorządów części środków budżetowych w postaci dotacji celowej na realizację tego zadania zleconego, spowoduje pogorszenie potencjału rozwojowego gmin (poprzez pogorszenie wskaźników pozwalających na sięganie po dodatkowe środki na przedsięwzięcia rozwojowe, jak i obowiązujący od przyszłego roku wymóg równoważenia wydatków bieżących dochodami bieżącymi).

*Przewodniczący Zarządu
Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego
Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku*

Mieczysław Kieca

Związek Zawodowy Związkowa Alternatywa
Czackiego 3/5, 00-043 Warszawa
NIP 5213868848, REGON 383640352
biuro@za.org.pl, www.za.org.pl

Warszawa, 22.07.2021

Paula Marlena Małąg
Minister Rodziny i Polityki Społecznej

Związek Zawodowy Związkowa Alternatywa w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych krytycznie ocenia projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw.

Nie jest jasne, dlaczego rząd chce przenieść całą obsługę programu Rodzina 500+ z Ośrodków Pomocy Społecznej na Zakład Ubezpieczeń Społecznych. OPS-ów jest ponad osiem razy więcej niż oddziałów ZUS-u, a ponadto OPS-y zostały specjalnie przygotowane do obsługi programu. Trudno nam zrozumieć, czemu rząd chce rozbijać powstałą strukturę i obciążać kolejnymi obowiązkami Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ustawa ma wejść w życie 1 stycznia 2022 roku, a więc już za kilka miesięcy. W tym czasie trudno będzie wyszkolić pracowników, przygotować im stanowiska, stworzyć sieć sprawnie funkcjonującej komunikacji. Podzielamy też obawy Polskiej Federacji Związkowej Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej dotyczące możliwych zwolnień ponad 11 tys. pracowników samorządowych, którzy dotychczas obsługiwali program Rodzina 500+. Wbrew przewidywanym przez rząd neutralnym skutkom wdrożenia ustawy dla rynku pracy, jej wprowadzenie przypuszczalnie będzie wiązało się z masowymi zwolnieniami pracowników samorządowych.

Przed wszystkim jednak zdecydowanie protestujemy przeciwko polityce ekipy rządzącej względem pracowników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W proponowanej ustawie pracownicy ZUS-u mają być obciążeni nowymi obowiązkami bez podwyżek płac, a zarazem nie przewiduje się stworzenia nowych etatów. Pracownicy mają więc pracować jeszcze ciężiej za te same wynagrodzenia.

Ponadto z naszej wiedzy wynika, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest technicznie przygotowany do obsługi programu Rodzina 500+ i ma zbyt mało czasu, by przejąć nowe obowiązki. W związku z powyższym mamy obawy, że strona rządowa chce zaangażować zewnętrzne podmioty, które bez przetargu i poza ustawą o zamówieniach publicznych będą realizować obowiązki państwa związane z obsługą programu Rodzina 500+, co zresztą wprost zapowiada ustawodawca.

To kierunek zmian, na który nie ma i nie będzie naszej zgody. Zamiast nowych obciążeń dla pracowników domagamy się podwyżki płac o co najmniej 1000 zł netto, ograniczenia nadgodzin, poprawy standardów BHP, wprowadzenia jasnych i transparentnych kryteriów awansów i premii.

Przyjęcie ustawy w proponowanym kształcie będzie dla nas zachętą do wejścia w spór zbiorowy, a w dalszej kolejności do organizacji akcji strajkowej.

Przewodnicząca Związku Zawodowego Związkowa Alternatywa
w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych

Warszawa, dnia 28 lipca 2021 r.

FZZ 131/28/07/2021

**Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej**

**Opinia Forum Związków Zawodowych
do projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci
oraz niektórych innych ustaw (numer z wykazu UD220)**

Forum Związków Zawodowych, w nawiązaniu do przekazanego projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw (numer z wykazu UD220), **wnosi następujące uwagi do projektu.**

1. Jako reprezentatywna ogólnopolska organizacja związkowa, w pierwszej kolejności wskazujemy, na następujące okoliczności:
 - a negatywnie oceniamy propozycję zmiany podmiotu wypłacającego świadczenie 500+ na ZUS;
 - b Negatywna opinia spowodowana jest brakiem możliwości wykonania dodatkowego zadania przy obecnej wysokości zatrudnienia w ZUS.
 - c Do tej pory wykonywanie czynności odbywało się w poprzez urzędy samorządu terytorialnego, które aby je realizować zatrudniały znaczną ilość pracowników. W tym momencie Rząd planuje przenieść czynności na pracowników ZUS, którzy na chwilę obecną już są obciążeni dodatkowymi zadaniami wynikającymi z Tarczy Antykryzysowej oraz zlecanymi dodatkowymi zadaniami np. 300+ czy bon turystyczny.
 - d Przypominamy, że budowa i modyfikacja systemów informatycznych to nie rozwiązanie całego problemu. Znaczna część środków powinna zostać przeznaczona na zatrudnienie dodatkowych pracowników, którzy będą realizować sprawę 500+.
 - e Podstawowy czas pracy to 8 godzin roboczych dziennie w ramach, którego pracownicy mają do wykonania zadania statutowe Zakładu. Według informacji od organizacji związkowych działających w ZUS, pracownicy notorycznie są przeciążani dodatkową pracą i wykonują wiele zadań w godzinach nadliczbowych. W ostatnich latach w Zakładzie była prowadzona polityka mająca na celu sukcesywne zmniejszanie zatrudnienia. Spowodowało to przenieście kolejnych zadań na pozostałych pracowników. W związku z powyższym brak jest możliwości wykonania zadania z powodu niedostatecznej ilości pracowników. W

przypadku przejęcia zadania przez ZUS oprócz infrastruktury informatycznej niezbędne jest przeznaczenia środków na zatrudnienie dodatkowych pracowników, którzy będą mogli je wykonać. Wprowadzenie nowego zadania nie może powodować dalszego obciążania już zatrudnionych w Zakładzie osób.

2. Projektodawca w OSR bezpodstawnie zakłada, że wprowadzone zmiany nie będą miały wpływu na rynek pracy.
 - a według podawanego przez MRiPS - stanu na koniec 2019 r. - obsługą 500+ zajmowało się 11934 pracowników zatrudnionych głównie na umowie o pracę.
 - b Projektodawca w ogóle nie uwzględnia więc kosztów związanych z koniecznością zwolnienia z pracy osób dotychczas realizujących ww. zadanie w gminach.
 - c W przypadku ich zwolnienia, ostrożnie szacowany koszt wypłaty samego zasiłku dla osób bezrobotnych wyniesie miesięcznie ok. 12 mln złotych, co daje łączną kwotę 72 mln w ciągu 6 miesięcy podstawowego czasu korzystania z zasiłku. Nadto należy uwzględnić kwoty wypłaconych odpraw oraz zasądzonych odszkodowań dla pracowników, a także długofalowe koszty pomocy np. społecznej dla rodzin ww. osób, jeśli pozbawione zostaną one dotychczasowych źródeł dochodu.
 - d Ustawodawca, choć wydawałoby się to oczywiste – nie wprowadza również żadnych uregulowań, które pozwoliłyby ograniczyć negatywne skutki redukcji etatów lub im zapobiec. Należy bowiem zauważyć, że od 2016 r. to rząd powierzył samorządom (JST) ww. zadanie, a obecnie ten sam rząd pomija fakt, iż jednostki te, by wywiązać się z zadania, zatrudniły dodatkowych pracowników, często namawiając ich na przejście do obsługi 500+ jako pracy stabilnej i pewnej. Elementarną zasadą w takim przypadku byłoby przyjęcie przez rząd podstawowej odpowiedzialności za los tych pracowników, którzy obecnie są niezauważani, a to oni właśnie i ich rodziny poniosą najszybciej skutki projektowanych zmian.
 - e W tym kontekście warto również wskazać, że ograniczone już teraz koszty obsługi zapewne tylko przyspieszą masowe zwolnienia w jednostkach samorządowych, a dodatkowo projektodawca nie uwzględnił wpływu zmiany realizatora na zatrudnienie w firmach zewnętrznych (np. informatycznych), które dotąd na zlecenie JST wspierały jednostki w określonym zakresie.
3. Proponowane rozwiązanie przejścia tylko na rozliczenia cyfrowe ma mankamenty:
 - a Osoby nieposiadające rachunku bankowego są zmuszone do jego założenia – a potem utrzymania (czyli ponoszenia dodatkowych kosztów usług bankowych).

4. Dyskryminowane również osoby nieposiadające dostępu do cyfrowych narzędzi. Sam projektodawca przewiduje istnienie takich osób i proponuje pewne rozwiązania w tej sytuacji, choć nie znoszą one dyskryminacji.
 - a Zakład Ubezpieczeń Społecznych dysponuje w Polsce 322 jednostkami (w 2019 r. - 43 oddziałami, 209 inspektoratami i 70 biurami terenowymi), przy bazie ok. 2,5 tys. ośrodków pomocy społecznej – nie sposób nie zauważyć, iż dostępność dla obywateli rozumiana jako możliwość szybkiego (sprawnego) i nieoddalonego od miejsca zamieszkania, skontaktowania się z urzędnikiem oraz załatwienia sprawy – będzie poważnie ograniczona.
 - b Powyższego nie zmienia nawet fakt, iż w projekcie ustawy założono realizację zadania wyłącznie z wykorzystaniem środków elektronicznych (platform internetowych). W okresie zasiłkowym 2019/2020 – 31,5% wszystkich wniosków o świadczenie wychowawcze, została złożona drogą tradycyjną (papierową). Z tej formy wystąpienia o świadczenie dla dzieci, korzystali w dużej mierze odbiorcy wrażliwi, a więc rodziny ubogie, z mniejszych ośrodków miejskich lub wsi, a także rodziny wykluczone cyfrowo (bez dostępu do komputera lub internetu). Projektodawcy planującemu oszczędności w zakresie kosztów obsługi zadania, nie powinno umknąć, iż to właśnie te rodziny, szczególnie narażone na skutki wykluczenia, staną się głównie „ofiarami” ograniczonej dostępności i stworzonych barier w możliwości np. tradycyjnego złożenia wniosku, uzupełniania braków w postępowaniu, a także znacznego oddalenia ich miejsca zamieszkania od jednostki ZUS.
 - c Kuriozalne jest zarazem, że projektodawca uznaje wagę ww. problemu i ryzyka, wskazując jednak na konieczność zorganizowania stacjonarnych punktów informacyjnych dla zainteresowanych rodzin. Punkty te miałyby być umieszczone również w ośrodkach pomocy społecznej, które dotąd realizowały zadanie(!).
 - d Projektodawca nie przedstawia żadnych danych dotyczących struktury świadczeniobiorców 500+, ale już w samym uzasadnieniu twierdzi się, że „Osoby pobierające świadczenie wychowawcze stanowią grupę aktywną zawodowo, posługującą się urządzeniami mobilnymi, osoby wykluczone cyfrowo stanowią niewielki odsetek”. Projektodawca nie tylko nie wskazuje źródła ww. informacji, ale także wydaje się że zaprzeczeniem powyższego są dane samego projektodawcy, wskazujące, że ponad 1/3 wniosków była dotąd składana wyłącznie tradycyjnie (papierowo).
5. Pomocą dla osób wykluczonych cyfrowo, mają być filmiki instruktażowe, dostępne online. To kolejny nieprzemyślany aspekt tego projektu. Ktoś kto jest wykluczony cyfrowo ma w Internecie poszukiwać informacji o tym, jak wypełnić wniosek?
 - a Zachodzi obawa bezosobowego traktowania wniosków, a obywatel nawet nie będzie wiedzieć, do kogo się w danej sprawie zwrócić, bo przecież, w

- myśl projektu zmiany ustawy, urzędnicy nie mają się tym zajmować – rozpatrywanie dokumentów ma być zautomatyzowane. Może to także znieść odpowiedzialność organów za decyzję.
- b) Nie w pełni przemyślane jest również proponowane w projekcie rozwiązanie w postaci umieszczenia w oddziałach ZUS powszechnie dostępnych komputerów służących do wypełniania dokumentów. Ma się to odbywać w towarzystwie urzędnika, który pomoże w problematycznych sytuacjach. Takie rozwiązanie kłóci się z jednym z uzasadnień dla jego wprowadzania – ograniczenie kontaktu z urzędnikami (kontaktu interpersonalnego) w celu ochrony przed rozprzestrzenieniem się zakażeń wirusem COVID-19. Może zatem lepiej i bezpieczniej byłoby, gdyby urzędnik przyjmował wypełniony blankiet w postaci papierowej i go od razu, przy petencie, zweryfikował, umożliwiając naniesienie niezbędnych poprawek?
- c) Inne remedium proponowane przez projektodawcę – tworzenie mobilnych punktów w placówkach urzędów (np. Poczty Polskiej, KRUS, czy wspomnianych GOPS) – również nie rozwiązuje problemu osób wykluczonych cyfrowo i nie jest zgodne z podstawowymi założeniami proponowanych zmian w ustawie, bowiem nadal pojawia się zwiększone ryzyko zakażenia COVID-19.
- d) W projekcie zaznaczono, że przejście na jedynie cyfrowe uzupełnianie odpowiednich dokumentów jest uzasadnione niewielkim odsetkiem osób wykluczonych cyfrowo wśród beneficjentów. Należy jednak podkreślić, że takie osoby są, a rozwiązania proponowane w projekcie zmian mogą się kojarzyć z dyskryminacją takich osób. Dla nich powinna zostać przewidziana konkretna pomoc osobowa, a nie filmiki czy ulotki,
- e) W uzasadnieniu czytamy, że elektroniczna forma składania wniosku o świadczenie wychowawcze skróci i przyspieszy obsługę spraw poprzez ograniczenie błędów znajdujących się obecnie masowo na papierowych wnioskach. Nie jest jasne, skąd taka konstatacja. Skąd przekonanie, że system elektroniczny wyeliminuje te błędy? Skoro petent nie potrafi prawidłowo wypełnić formularza papierowego, skąd założenie, że tych błędów nie popełni online? Pomocą może być kreator odpowiedzi w programie, pod warunkiem, że będzie on działał prawidłowo i zrozumiale dla składającego wniosek.
6. Zmiana podmiotu obsługującego świadczenie również implikuje utrudnienia. Jednym z najważniejszych jest kwestia odwołań.
- a) Rezygnacja z jednostki nadrzędnej i pozostawienie rozstrzygnięcia odwołań innej komórce tej samej instytucji jest problematyczne. Oznacza to że urzędnicy ZUS-u, którzy niestety jak wskazuje praktyka, nie słyną z nieomyślności, w kolejnej dziedzinie staną się wyroczniami. Kłóci się to z pojęciem sprawiedliwości, bezstronności oraz kontrolowania działalności urzędów. Czy urząd powinien sam weryfikować swoje decyzje?

- b założenie projektodawcy, że petent będzie mógł wszystko załatwić, nie wychodząc z domu, rodzi pytanie z kim ma się on kontaktować w przypadku problemów z programem czy konieczności odwołania?
 - c Organ odwoławczy powinien być instytucją niezależną od ZUS-u.
 - d Wskutek powyższego główną jednostką do rozpatrywania spraw odwoławczych ma się stać Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie. Już sam projektodawca zauważa, że takie rozwiązanie negatywnie wpłynie na czas rozpoznania spraw. Po co więc w ogóle proponowane jest takie rozwiązanie?
7. Powyższe rozwiązania mogą doprowadzić do sytuacji rezygnacji z odwołania przez mieszkańców oddalonych od Warszawy miejscowości. Powstaje ryzyko, że osoba taka zrezygnuje z pisania odwołania, które będzie musiało być złożone w Warszawie, a na pewno nie będzie skłonny przyjeżdżać na rozprawy sądowe do stolicy, by przedstawić swoje racje.
8. Projektodawca sam zauważa, że w takiej sytuacji sprawy przejmą poszczególne wojewódzkie sądy administracyjne. Jaka jest więc logika kierowania ich do Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zamiast do – jak było do tej pory – właściwego wojewody?
9. Przechodząc do szacunku rzekomych oszczędności w zakresie kosztów obsługi po zmianie realizatora programu, nie uwzględniają one szeregu danych mających wpływ na wysokość tych kosztów tj. m.in.: kwot nienależnie pobranych świadczeń, kwot wypłaconych osobom nie posiadającym już prawa do świadczenia np. cudzoziemcom posiadającym kartę pobytu. Ustawodawca, w uzasadnieniu do projektu, jak również w Ocenie Skutków Regulacji (OSR), nie przedstawia lub pomija szereg istotnych danych dotyczących zwiększonych wydatków po stronie budżetu związanych z koniecznością obsługi świadczeń nienależnie pobranych, jak też w sytuacji, gdy przepisy zmodyfikowano w ten sposób, że dane świadczenie nie będzie już dochodzone w ww. trybie, co również obciąża ten budżet.
10. Założone wyłączenie stosowania prawa zamówień publicznych nie znajduje uzasadnienia. Na takie nie wskazuje sam projektodawca. Prawo zamówień publicznych ma zapewnić równy, transparentny i otwarty dostęp do realizacji zamówień, które może zlecić przyszły realizator. Stąd powstaje pytanie – z jakich przyczyn ustawodawca świadomie rezygnuje z powyższego obowiązku?
11. Skrócenie okresu zidentyfikowania nienależnie pobranych świadczeń z 10 do 2 lat wydaje się niezrozumiałe, gdyż świadomie pozbawia Skarb Państwa możliwości odzyskiwania środków publicznych. Sytuacje, gdy wnioskodawcy nie zgłaszają zmian mających wpływ na prawo do świadczenia wychowawczego, ale w myśl obowiązujących przepisów nie powinni otrzymywać świadczenia wychowawczego, stanowią istotny odsetek przyznawanych świadczeń. Obecnie organy właściwe prowadzą postępowania o nienależnie pobrane świadczenia nawet z okresów świadczeniowych obejmujących okres zasiłkowy 2016/2017 i w ten sposób odzyskują środki publiczne. Proponowana zmiana, choć

FORUM
ZWIĄZKÓW
ZAWODOWYCH

ul. Jana III Sobieskiego 102A/7
00-764 Warszawa

t./fax: +48 (22) 628 73 75
e: biuro@fzz.org.pl

niewątpliwie stanowi ułatwienie dla nowego realizatora, który w praktyce nie będzie musiał wydawać decyzji o świadczeniu nienależnie pobranym, całkowicie pomija element dbałości o środki publiczne

W związku z powyższym proponujemy – rezygnację z dalszego procedowania projektu, bądź ostatecznie i przynajmniej - wprowadzenie przepisów skutki przejścia na formę cyfrową wniosków a także ograniczających skutki zwolnień w JST.

Z poważaniem

Dorota Gardias

Dorota Gardias
PRZEWODNICZĄCA
FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

